

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino



Karabinjerji v bojni opremi. Pripravljajo se... Nekdo med njimi že vihti s puškinim kopitom. In vendar slika zgovorno kaže, da so demonstranti — mirni

Trst zahteva svoje pravice, vlada levega centra odgovarja z brezobzirnim policijskim nasiljem

Po tragičnih sobotnih dogodkih se boj za rešitev tržaškega gospodarstva nadaljuje

Odločitev medministrskega odbora za gospodarsko programiranje, da preuredi državno ladjedelno industrijo tako, da ohrani ladjedelnice v Genovi, Castellammare di Stabia pri Neaplju in v Trst, ladjedelnico Sv. Marka v Trstu pa spremeni v arzenal za popravilo starih ladij ter jo združi z Arzenalom, je, kot se je pričakovalo, naletel v Trstu na najhujši odpor. To je povsem razumljivo, saj bi ta deklasacija dejansko pomenila dokončno likvidacijo Sv. Marka in tudi Tovarne strojev ter privedla v najhujšo krizo tudi številna manjša industrijska podjetja.

V soboto zjutraj so množice tržaških delavcev ponovno stopile na ulice z namenom, da jasno in odločno manifestirajo proti odločitvam medministrskega odbora in za rešitev tržaške industrije. Močni oddelki policistov in karabinjerjev v bojni opremi, ki so bili že prej razporejeni v različnih delih mesta, so brezobzirno navalili na delavce in tako povzročili, da se je manifestacija spremenila v zelo hude poulične boje, med katerimi je bilo mnogo ljudi ranjenih, nad 450 delavcev pa aretiranih. Mestno središče in šentjakobski okraj sta bila spremenjena v pravcato bojno polje, polno pregrad in barikad. Policisti in karabinjerji so »delali red« tako, da so po mestu metali solzilne bombe, pretepali ljudi, streljali (k sreči samo v zrak). To je ne le manifestante temveč vse meščane silno razburilo ter ustvarilo ozračje hude napetosti in tudi zmedenosti. To so izkoristili razni provokatorji, ki so počenjali vandalska dejanja. Ti so opustošili tudi sedež združenja katoliških delavcev — ACLI pri Sv. Jakobu. Dgovornost za vandalska dejanja so reakcionarni krogi, z vnaprej izdelanim načrtom, pripisali komunistom.

Komunistična partija je odločno reagirala na ravnanje policije in karabinjerjev kakor tudi na zlonamerne vesti, ki jih je širila reakcija. Vodstvo tržaške federacije, ki se je sestalo v soboto popoldne je objavilo sporočilo, v katerem je rečeno, da odločitve medministrskega odbora za gospodarsko programiranje predstavljajo prav tisto odločitev, proti kateri so se skupno borile vse sindikalne organizacije in tržaško prebivalstvo. Vlada levega centra je sprejela te odločitve, pozabivši popolnoma na parlament, ki edini ima pravico, da sklepa o tako važnih zadevah. Tako je poudarila federacija KPI ter pripomnila, da se je vlada levega centra pridružila fazi izvajanja svojega načrta izredno hude izzivalne poteze. Samo tako si je mogoče razlagati, zakaj je prišlo že pred-

časno do koncentracije posebnih karabinjerskih in policijskih sil v mestu.

«Noben ukrep se ne sme izvajati», tako je poudarjeno v poročilu vodstva federacije, »dokler

ne bodo parlament, dežela in krajevne uprave pojasnili svojega stališča.»

Skupina poslancev KPI je že v soboto poslala predsedniku ministrskega sveta, ministru za notranje zadeve, ministru za proračun in ministru za državne udeležbe interpelacijo s protestom proti nasilju policije. V interpelaciji, ki so jo podpisali tovariši Longo, Marija Bernetič, G. C. Pajetta, Ingrao, Amendola in poslanci iz Genove in La Spezie, se zahteva takojšnja preučitev sklepov medministrskega odbora za gospodarsko programiranje, pristopitev k radikalni spremembi politike ki se tiče državnih udeležb, posvetovanje s sindikati in s krajevnimi organi predno pride do novih odločitev.

V ponedeljek so ministri v poslanski zbornici odgovorili na interpelacijo poslancev KPI. Glavno besedo je imel minister za notranje zadeve. Ta je zanikal, da bi prišlo v Trstu do policijskega nasilja ter trdil, da so nasilje izvajali demonstranti in zelo pogosto osebe, ki nimajo z delavskim in sindikalnim gibanjem nobene zveze, policija pa da je na-

silje le omejevala. Razumljivo je, da so tak odgovor poslanci KPI zavrnil. V poslanski zbornici je prišlo tudi do ostrega besednega spopada. Poslanka Bernetič pa je še enkrat objasnila tragične dogodke, do katerih je prišlo na tržaških ulicah.

Zadeva ni končana. Boj za pravo gospodarsko programiranje, za rešitev ladjedelnice Sv. Marka se bo nadaljeval. Nadaljeval se bo tudi boj za spoštovanje delavskih pravic in proti vmešavanju policije v sindikalne zadeve.

Senator Vidali je poslal predsedniku ministrskega sveta, notranjemu ministru in ministrom za proračun in za državne udeležbe interpelacijo, v kateri jih poziva, naj v najkrajšem času podajo poročilo, kako in zakaj je notranji minister določil ali pooblastil krajevne organe, da so koncentrirali v Trstu na tisoče policistov in karabinjerjev, z odkritim namenom, da bi zadušili protestne demonstracije delavcev in ostalega prebivalstva proti sklepom medministrskega odbora v zvezi z ladjedelništvom.

Tudi senator Vidali zahteva strogo preiskavo o odgovornosti za policijsko nasilje ter o nedopustnem vmešavanju policije v delavske zadeve. Zahteva tudi preklic načrta Fincantieri ter razpravo o vseh vprašanih ladjedelstva in pomorstva, kjer bodo lahko upoštevane tudi zahteve sindikatov, deželnih in krajevnih ustanov.

V zvezi s sklepi medministrskega odbora (CIPE) in s sobotnimi tragičnimi dogodki v Trstu je tržaška federacija izdala tudi letak, v katerem je med drugim rečeno:

«Mladina, delavci in prebivalci (Nadaljevanje na 2. strani)



Tako so ravnali z aretiranci. Pet proti enemu. Slika ne potrebuje komentarja

Solidarnost političnega urada KPI

Politični urad KPI izraža odločen protest italijanskih delavcev zaradi hudega nasilja, ki ga je policija izvajala v zadnjih dneh kar dvakrat v Trstu, v mestu, ki manifestira za obrambo pravice do dela, za svojo bodočnost, za razvoj italijanskega ladjedelstva, katero postavljajo v nevarnost zgrešeni načrti IRI s podrejanjem državnih koristi sklepom Skupnega evropskega trga.

Nasilje policije, v Trstu, ki sledi nasilju v Genovi, je izraz nedopustne povrnitve k zatiralnim metodam, ki so zadale državi hude rane in kaže nesposobnost vlade levega centra, da bi pozitivno odgovorila na jasne zahteve Trsta, Genove, La Spezie in drugih obmorskih mest. Zahteve, ki so jih predložili sindikati, so v skladu z zahtevami po razvoju in industrijski obnovi. Trst, Genova in La Spezia ne branijo omejenih krajevnih koristi temveč postavljajo velika vprašanja vsedržavnih koristi, ki se tičejo razvoja gospodarstva na splošno. Hudo zgrešeno je na te upravičene zahteve odgovarjati s policijskim nasiljem.

Politični urad KPI poudarja, da je skrajno zgrešeno zadržanje

napram Trstu, kateremu je bilo marsikaj slovesno obljubljeno. Obljube niso bile izpolnjene in mesto trpi zaradi nazadovanja industrije in trgovine. Vse to odpira nevarnost, da se na mejah države odpro boleče rane. Obličje Italije v Trstu ne sme biti obličje nasilja temveč obličje razvoja, obnove, nove politike miru in krepitev mednarodnih izmenjav.

Politični urad smatra, da je neobhodno potrebno, da parlament odloča o sklepih, ki se tičejo ladjedelstva in razvoja pomorskega gospodarstva. Načrt IRI se mora radikalno spremeniti. V tako važni zadevi ne more odločati samo vlada.

Politični urad KPI izraža svoje popolno solidarnost z delavci Trsta, Genova, La Spezie in drugih mest; zagotavlja tržaškemu mestu, da se bodo komunisti borili za spoštovanje slovesno sprejetih obveznosti; pošilja topel bratski pozdrav tistim, ki so bili prizadeti zaradi policijskega nasilja in njihovim družinam; istočasno poziva vse organizacije partije in vse tovariše, naj izrazijo svojo solidarnost z delavci in mesti v boju, naj okrepijo svoje ak-

cije za novo usmeritev gospodarskega razvoja, obnove in demokracije. Dovolj je policijskega nasilja. Dovolj je podrejanja zahtevam velemonopolom Skupnega evropskega trga. Italija potrebuje delo in napredek.

Politični urad KPI



Solzilne bombe na Carduccijski ulici...

Boj se nadaljuje

(Nadaljevanje s 1. strani)

stvo so se složno dvignili proti sklepom CIPE in proti vladi. Ta protest je bil upravičen in potreben, saj predstavljajo vladni sklepi vrsto ukrepov, proti katerim, so sindikalne organizacije in celotno mesto nedavno enotno stavkali in protestirali. Ti ukrepi so enaki odločitvam, ki jih predvideva drugi načrt IRI, enaki sklepom komisije Caron, enaki sklepom, s katerimi bodo odpravili ladjedelnico Sv. Marka in Tovarno strojev ter okrnili industrijo IRI, da bi odprli vrata zasebnim monopolom ter uničili Trst. To so odločitve, ki prizadevajo vsedrjavno pomorsko gospodarstvo in proti katerim se delavsko gibanje bori, ne samo v korist neposredno prizadetih delavcev, marveč celotne države.

Pri uresničevanju svojega načrta, podrejenega koristim italijanskih monopolističnih skupin in Evropske gospodarske skupnosti, je vlada levega centra prezrla pravico, ki jo ima parlament, da odloča o tako važnih vprašanjih.

Vlada levega centra je hotela uresničiti te svoje načrte skupno z določenimi izjavnimi potezami: samo tako se lahko tolmači osredotočenje v Trstu posebnih oddelkov policije in karabinjerjev, ki so jih pripeljali iz sosednjih pokrajin in Veneta, ker so vedeli, da tržaški delavci ne bodo povesili glave.

Sodgovorni z vlado so tisti ministri, tiste krajevne organizacije in tisti politični voditelji, ki so izrazili svoje zadovoljstvo nad ukrepi CIPE z visokodonečimi izjavami, da bi z njimi prevarili javno mnenje, saj so z zadovoljstvom sprejeli namišljene koristne ukrepe, s katerimi bi hoteli prikriti stisko in težave našega gospodarstva.

Dejstvo, da je v tako napetem ozračju prišlo tudi do nekaterih neodgovornih dogodkov, nas ne more presenetiti. In prav v tem ozračju je lahko prišlo do nekaterih izjavnih in nasilnih dejanj, kot na primer do opustošenja krožka ACLI pri Sv. Jakobu, kar komunisti obsojajo. To dejanje ni mogoče na noben način naprtiti komunistom, ker nasprotuje vsej njihovi politiki in ker so ga izvedli ljudje, ki nimajo nič skupnega s komunistično partijo.

Tržaški komunisti vztrajajo na svojem stališču, da so vlada, KD in ostale stranke levega centra krive za vse kar se je zgodilo, in so se zato sedaj znašli pred odločnim odporom delavcev in vsega prebivalstva proti njihovim načrtom.

Tržaški komunisti izražajo svojo največjo solidarnost z ranjenci, s priprtimi demonstranti in njihovimi družinami; zahtevajo resno preiskavo, da se ugotovi kako je bila speljana in vodena policijska akcija, ki je povzročila globoko ogorčenje prebivalstva, in zahtevajo stroge ukrepe proti vsem, ki so odgovorni za nasilstva, da se za bodoče preprečijo podobni dogodki, kakršne je policija uprizorila po naših ulicah.

O «ukrepih» v korist Trsta

Prvaki strank levega centra, tržaški škof in «Piccolo» soglašajo s tem, da bodo ukrepi mednarodnega odbora za gospodarsko programiranje v korist Trsta in da bodo med drugim zagotovili zaposlitev delovne sile.

Koliko je resnice v teh trditvah?

Odgovor na to vprašanje je naslednji:

1. Zapore ladjedelnice Sv. Marka: Danes dela v ladjedelnici 2500 de-

lavcev. Jutri bi ostalo le ime «San Marco», ki bi z njim krstili Arzenal. V njem bi popravljali stare ladje. Jasno je, da bi v takem obratu lahko delalo omejeno število ljudi.

2. Ustanovitev nadomestne tovarne «Grandi Motori IRI-FIAT»:

Zaposlila naj bi kakih 2000 delavcev, ki pa morajo imeti posebno kvalifikacijo. Ni vseeno ali zna delavec delati ladje ali dieslove motorje. Zato bi le malo delavcev iz Sv. Marka lahko dobilo zaposlitev v tovarni, ki bi jo morala graditi FIAT. Toda FIAT je poleg vsega zasebna družba. Kdo jamči, da bo zares zgradila svojo tovarno v Trstu? Socialist Pieraccini ne govori v imenu Valette (gospodarja FIAT), ki lahko dela to, kar se mu (žal) zljubi!

3. Tovarno strojev «Sv. Andreja» bi zaprli, kajti ne bi imel smisla obstoj tovarne ladijskih strojev, ko pa bi se v Trstu ne gradilo več ladij! Kam s 1700 delavci?

4. Ladjedelnica «Sv. Marka» je nudila delo še drugim 80 manjšim podjetjem. Ta zaposlujejo 2800 delavcev! Kam pa ti? Kam mizarji, električarji, obrtniki?

5. Železarna «Italsider» v škednju bi morala skrbeti proizvodnjo, saj bi popravljane ladij v Arzenalu ne potrebovalo toliko materiala, kolikor ga potrebuje gradnja ladij.

Niso še obljubili 7. pomola, zato jih kar spomnimo na to, ker se nam po njem toži! Čemu so ga tudi tokrat prezrli?



Pogled na množico, ki se je udeležila zborovanja Komunistične partije, ki je bilo v ponedeljek 10. oktobra zvečer na Trgu Sv. Jakoba v Trstu. Neki lažnivi in nam dobro znani šovinistični časopis, je med drugim poročal, da se je komunističnega zborovanja pri Sv. Jakobu udeležilo malo ljudi. Gornja slika je najboljši odgovor lažnivim pisnom

Slabi obeti takoimenovane „združitve“

Silen in surov nastop policije proti delavcem, mladincem in ženskam — do katerega je prišlo preteklo soboto v Trstu — je docela razkrinjal politiko levega centra.

V ozračju solzilnih bomb in pendrekov se je še enkrat pokazala vsa nesmiselnost fraze: «Od danes je vsakdo bolj svoboden!», ki smo jo ob nastopu levega centra že pred dvema letoma brali v socialističnem glasilu «Avanti!»

Toda od te fraze je prišlo glasilu PSI že tako daleč, da se — v primerjavi z desničarskimi in veleburžoaznimi časopisi — najbolj «ponaša» v žaljenju stavkajočih, ki jih napada policija, v kovanju protikomunistične špekulacije, v prikrivanju odgovornosti, ki jo ima vlada za vse, kar se je zgodilo preteklo soboto v Trstu.

Iz ust policistov smo slišali, da so bili mobilizirani za «obrambo ustanov» pred «slovansko nevarnostjo». To je še en dokaz kakšna je miselnost, ki preveča pri urjenju

Upravne volitve na Tržaškem 27. in 28. novembra 1966

Kandidati KPI

za pokrajinski svet

Volilno okrožje Devin-Nabrežina: Škrk Albin

Volilno okrožje Milje: Donadel Galliano

Volilno okrožje Dolina: Kapelj Anton Mirko

Volilna okrožja Trst:

1. Spagnul por. Perini Liliana
2. Tosolini Silvano
3. Ervatti Mario
4. Acerbi Mario
5. Zambon Mario
6. Brusadin Gianluigi
7. Cermeli Giordano
8. Petronio Bruno
9. Saranz Livio
10. Coloni Lino
11. Cuffaro Domenico
12. Oss Pegorar Giovanni
13. Colli Mario
14. Slavec Mario
15. Weiss Laura
16. Desanti Mario
17. Bravin Sergio
18. Zergol Teodor
19. Walderstein Giuseppe
20. Giraldi por. Donini Giudita
21. Furlan Dušan

za občinski svet v Trstu

1. Cuffaro Antonino
2. Andolšek Ivan
3. Badalič Josip
4. Baiss Sonja
5. Baldas Silvio
6. Batista por. Čebulec Slava
7. Bassan Pietro
8. Benčina por. Košuta Dora
9. Bertocchi Bruno
10. Bianchet Marino
11. Calabria Arturo
12. Cattonar Antonio
13. Crevatin Lino
14. Criscenti Mario
15. Fon Luigi
16. Gerbec Gabrijela
17. Giovannini Severino
18. Gombač Franc
19. Grbec Mario (neodvisen)
20. Gregori Antonio
21. Guglielmi-Wilhelm Dolfi
22. Hrovatin Ivana - Stanka
23. Juriševič Mario
24. Križmančič Vinko
25. Lipovec Sergij
26. Lunardelli Giacinto
27. Meula Santina
28. Muslin Giuseppe
29. Padovan Lucijan
30. Pagliari Giovanni (neodvisen)
31. Pahor Lucijan

32. Pavan Rodolfo
33. Pedrelli Rodolfo
34. Pernarčič por. Lussi Quirina
35. Petelin vd. Košuta Zora
36. Pettiroso Silvano
37. Pizziga Silverij
38. Prašelj Vladislav
39. Pralongo Guido
40. Rabar Silvano
41. Raseni Andrea
42. Roncelli Luciano
43. Rossetti Giorgio
44. Russo por. Burlo Jolanda
45. Sagher Silvio
46. Semilli Emilio
47. Sorini por. Brandolin Libera
48. Sosič Rudolf
49. Spadaro Stelio
50. Stacul Edoardo
51. Stubel Danilo
52. Supancich Dario
53. Tomini por. Ursič Maria (neodvisna)
54. Valenti Rodolfo
55. Vatta por. Spongia Maria
56. Visnovitz Raoul
57. Zecchin Bruno
58. Zerjal Avgustin
59. Zerjal Franc
60. Zobec por. Valentinis Armida



V pripravljanju volilnega programa KPI

Referendum

Posežite po tem demokratičnem sredstvu!

V pripravljanju svojega programa je partija razpisala referendum: vprašalno polo z 21 vprašanji. Tako je dana možnost vsakemu občanu, da popolnoma svobodno in tajno odgovarja ter s tem praktično uresničuje, pa čeprav na najenostavnejši način načelo neposredne demokracije. Mi smo bili vedno mnenja, da mora občan sodelovati pri upravi mesta stalno, ne pa samo enkrat vsaka štiri leta, ko v par sekundah, z oddano glasovnico daje mandat upraviteljem. Od tod tudi naši predlogi o sodelovanju občanov po krajevnih konzultah, od tod stalna vez, ki jo partija ima preko svojih o-

snovnih organizacij na terenu z občani, s prebivalstvom.

Formularji z odgovori prihajajo vsak dan v precejšnjem številu na sedež federacije, nanj odgovarjajo delavci, intelektualci, gospodinjice in upokojenci. Ni nujno, da bi vsak odgovoril na vsa vprašanja, dotakne se pač tistih, ki ga neposredno zanimajo: iz vseh pa je mogoče izluščiti jedro nasvetov, ki jih bo partija upoštevala pri izdelavi programa, kakor v vsakdanjih smernicah v delu izvoljenih svetovalcev.

Odgovori kažejo, kako je v ljudeh zakoreninjena problematika našega mesta: ladjedelnice, pristanišče, zaposlitev, odprta vprašanja slovenske narodne manjšine. O tem govore tako odgovori v slovenski in kakor v italijanski, kar še enkrat pokaže lažnivost tistih, ki bi radi postavljali slovensko manjšino proti Italijanom. V odgovorih slovenskih občanov je občutiti zadnjo žalitev (ne)hrvatskega oglasa o «momcih»: tako izpada predlog o pravičnem zaposlovanju Slovencev v javnih službah. Prav tako dokazujejo odgovori, da si malokdo dela iluzije o «dobri volji» oblasti in zahteva od nas borbe, še nadaljnje borbe! To naj bo povedano v brk našim nasprotnikom, ki bi radi videli komuniste osamljene. Mi mislimo osamljeni, nasprotno čedalje bolj se v ljudeh utrjuje mnenje, da smo tista sila, ki se lahko brez kompromisno bori za načela, ki mu jih narekujejo tradicija in povezanost z ljudstvom. In to je razumljivo. Partija je dala ljudem na razpolago tako uspešno in enostavno sredstvo, s katerim lahko vplivajo na njeno politiko. Ljudstvo ji zaupanje vrača!

Posežite tudi vi po tem sredstvu: ako niste še dobili referenduma ga zahtevajte od tovarišev, od članov partije, od vodstev sekcij, sicer pa zaprosite zanj na sedežu federacije v Ul. Capitolina 3.

pravic slovenske narodne skupnosti. Zato pa pravice te skupnosti popolnoma pozabljajo, kar med drugim potrjuje tudi položaj, v katerem se nahaja slovensko šolstvo in pa dejstvo, da so na dvojezičnost popolnoma pozabili. Tržaški župan in z njim ves občinski odbor levega centra misli, da sta se rešila s popravkom znanega «oglasa», ki poziva «momce», naj se javijo v nabornih uradih...

Socialdemokratsko združevanje v Trstu se uresničuje tudi v znamenju likvidacije ladjedelnice Sv. Marka in Tovarne strojev, kar predstavlja hud udarec za vse tržaško gospodarstvo.

Jasno je, da socialdemokratsko združevanje v teh pogojih predstavlja slabo znamenje ne le za slovensko narodno skupnost temveč za Trst na splošno.

Delavci in vsi Slovenci imajo jasne elemente za presojo. Morda prav zato PSI ne mara razpravljati in se ji tako strašno mudi...

«čuvanje javnega reda» tudi pod levim centrom.

Ko državljani v neki drugi italijanski pokrajini protestira, ga označijo kot komunist, da protestira v Trstu pa postane ne le «komunist» temveč tudi... «Slovan», kar je po «tradiciji» šovinistov še posebno... «nevarno in subverzivno».

Delavci, slovenski mladinci, ki so v soboto manifestirali za rešitev ladjedelnice Sv. Marka, Tovarne strojev in tržaškega gospodarstva sploh naj vedo, da jih glasilu italijanske socialistične stranke (danes v resnici že socialdemokratske stranke) prištevajo med pretepače (te piste).

V sedanjem položaju se še jasneje kaže značaj socialdemokratskega združevanja. V Trstu se to združevanje uresničuje — kot smo že zapisali — na osnovah PSDI, ki je nacionalistična in protislovenska stranka; uresničuje se na škodo

Po občnem zboru „Slovenske skupnosti“

Zakaj ne seznanijo svojih volivcev z nesoglasji, ki vladajo med nameščenci RAI in raznimi advokati?

Vzemite v roke prejšnjo številko »Dela« in preberite še enkrat sestanek o »predvolilnem golažu Kat. glasa«. Teden pred občnim zborom »Slovenske skupnosti« smo opozorili na ostre boje med raznimi voditelji struj v »najbolj enotni«, in »najbolj demokratični« skupini.

In res, nekateri listi so med tem objavili tiskovno poročilo o občnem zboru »Slovenske skupnosti«. Toda v poročilu bravec zamažal išče besedo o političnih spopadih, do katerih je prišlo na omenjenem občnem zboru. In vendar, tako vsaj mislimo, bi morali voditelji SS poročati svojim volivcem o vsem, torej tudi o spopadih, do katerih je prišlo.

Ali vedo volivci »Slovenske skupnosti«, da se je na občnem zboru razpravljalo tudi o tem, naj bi ta »skupnost« sploh ne nastopila na volitvah? Vedo, kdo sedi v novem vodstvu? Vedo, kako sodi »občni zbor« te »skupnosti« o raznih političnih vprašanjih? Ne, vsega tega ne vedo.

Stvari so potekale nekako takole: v dvorani so se zbrali zastopniki raznih organizacij, ki se proglasajo za katoliške, nekaj profesorjev, mnogo (premnogo) funkcionarjev Radia Trst A, največ pa advokatov, ki so tudi tam preizkušali svoje govorniške sposobnosti. In tedaj je »enotna skupnost« nenadoma ugotovila, da ni... skupna. Radijska skupina je (po nalogu takoj imenovanih »liberalcev« (slovenskih, seveda) predlagala resolucijo o tem, naj »Slovenska skupnost« ne nastopa na volitvah. (Na RAI je slučajno zaposlen tudi tajnik Krščanske demokracije Botteri!)

In tako naprej. Iz zmešnjave v zmešnjavo. Nad vsem tem pa lebdi izjava »Kat. glasa«, da SS »demokracijo izdeluje svoj volilni golaž... (oh, pardon, hoteli smo napisati: program).

Zakaj vse to?

»Slov. skupnost« je koalicija treh ali štirih malomeščanskih skupnic. Te skupnice se sklicujejo na stare politične formacije iz časa kraljevine SHS. V Trstu in Gorici so zaigrale na nacionalistično in hejslovensko struno, ker vedo, da še nerešeni problemi slovenske manjšine silijo sloje slovenskega prebivalstva (predvsem kmečke) v izolacijo. Svojim volivcem ti voditelji govorijo borbeno, ne smejo pa jim dopuščati, da bi kaj odločali o življenju »skupnosti«. Tako ni govora o rednem članstvu, ki naj bi organizirano razpravljalo o političnih smernicah »skupnosti«, imenovalo vodstvo ipd. Politične razprave se torej razvijajo po drugih poteh. (Ne bomo jih na tem mestu opisovali. Bravci naj si priključijo v spomin Cankarjevo »Za narodov blago«...)

Kakšna razlika je med tukajšnje »Slovensko skupnostjo« in med francosko »Union Valdôtaine«?

KG je pred kratkim zapisal, da so Francozi v Aosti rešili svoja vprašanja v okviru deželne avtonomije. To je res. Toda KG je pozabil dodati to, da so bili v upravi tamkajšnje dežele tudi komunisti. Ti so skupaj »unionisti« rešili vprašanja francoske narodne skupnosti, uvedli dvojezičnost, ustanovili šole s francoskim učnim jezikom, postavili dvojezične napise ipd. To zato, ker je pač v skladu z načeli delavskega gibanja. V Aosti se prav sedaj dogajajo krivice pripadnikom francoske skupnosti. Ni slučaj, da je to posledica ustoličenja levega cen-

tra (KD - PSDI - PSI - PRI - PLI), kateremu predseduje neki bivši podežlat, ki se hvali s svojo preteklostjo, v kateri je spreminjal tudi imena Francozom.

Razlika je ravno v tem: »unionisti« so razumeli, da je le v povezavi s silami delavskega razreda možno reševati vprašanja enakopravnosti narodnih manjšin, ker je prav delavski razred tisti, ki združuje narode v duhu proletarskega internacionalizma. Zato je francoska »Union Valdôtaine« odrekla poniževalno sodelovanje z demokristjani in s sedanjim levim centrom ter raje sedi skupaj s komunisti in socialproletarci v opoziciji.

»Slovenska skupnost« pa je v naših krajih nadaljevala sodelovanje z upravami, ki jih vodijo demokristjani. Tako prej, ko so vladali takojimenovani centristi kot sedaj, ko je na površju levi center. Sedanji levi center pod novimi pogoji nadaljuje asimilacijske oblike politike, ki je lastna italijanskemu buržoaznemu vodilnemu razredu. Od tod tudi ostro nasprotovanje slehernemu, še tako skromnemu, predlogu, ki bi kakor koli dihal po dejanskemu reševanju manjšinske problematike. Krščanska demokracija je npr. sprejela predlog dr. Škrka glede zaščite narodne manjšine pred žalitvami (ne moremo pa prezreti dejstva, da je demokristjanski predsednik deželnega sveta de Rinaldini glasoval skupaj s fašisti in liberalci proti temu predlogu, komunisti pa so podprli Škrkov predlog in je zato tudi prodrli!) ni pa Krščanska demokracija podprla zahtevo po ustanovitvi slovenske strokovne šole, ki je za Slovence bistvenega pomena.

Pravijo, da je sodelovanje v upravi levega centra privedlo do strpnejših odnosov, toda mi mislimo drugače. Prepričani smo, da so strpnejše odnose v glavnem omogočili kupci, ki prihajajo iz Jugoslavije v Trst. Ti so predvsem izpodbili iz tržaških srednjih slojev šovinizem, ki bi bil gospodarsko škodljiv. Levi center samo caplja za stvarnostjo v tržaškem mestu.

Kam je v resnici pripeljalo sodelovanje s Krščansko demokracijo, kam ostra protikomunistična propaganda in kam diskriminacija? Do tega, da kljub protislovnosti demokristjanske politike še danes ni mesta za Slovence.

Gesla, ki jih šinjajo liparski prvaki so lažna. Dejstvo, da Slovenec hoče imeti svojega predstavnika v izvoljenih organih je pravično, toda vprašati se mora: Kakšnega Slovenca hoče tam imeti?

»Enotnost«, ki jo predlagajo razni advokati je brezciljna, je »enotnost« v podrejanju demokristjanom in je osnovana torej na delitvi Slovencev na temelju protikomunizma.

Mi predlagamo drugačno enotnost, tj. enotnost vseh demokrističnih sil, delavskih in manjšinskih, ki naj vsili Krščanski demokraciji sprejem ključnih ukrepov, po katerih naj se reši vsa vprašanja slovenske narodne skupnosti. In ta enotnost, se mora naslanjati na ideale osvobodilne borbe.

Pa še to si dovoljujemo pripomniti: tudi trditve »Slovenske skupnosti«, da je uredila svoje odnose do matičnega naroda, je lažna. Dokler bodo ljudje iz te »skupnosti« sodelovali (ali celo vodili) delo organizmov bivših belogardistov, agitirali proti sedanji družbeni ureditvi v Sloveniji in Jugoslaviji, se jali, po avtomobilih jugoslovanskih državljanov, ki prihajajo v Trst letake protijugoslovanskega značaja, ne moremo verjeti, da go spodbije uredili svoje odnose s slovenskim narodom.

V nedeljo 9. oktobra v Ricmanjih

Slovesna proslava 70-letnice prosvetnega društva „Slavec“

Prosvetno društvo »Slavec« v Ricmanjih je v nedeljo slovesno proslavilo 70-letnico svojega obstoja. Kljub negotovemu vremenu, se je prireditve udeležila velika množica. Poleg zbora »Slavec«, ki se je — navdušeno pozdravljen od vseh prisotnih — po dolgem premoru zopet oglašil so na prireditvi sodelovali tudi zbori iz Doline, Trebč, Križa in Saleža-Zgonika, vokalni kvartet in godbeni trio iz Doline ter godba na pihala iz Brega.

Prireditve je otvoril učitelj Boris Zafran. Opisal je razne dogodke iz življenja društva »Slavec«, njegove uspehe in tudi težave, na katere je zadelo v sedemdesetih letih svojega življenja.

Med drugim je govornik poudaril, da je bil pevski zbor iz Ricmanj že pred mnogimi desetletji znan daleč naokoli kot številan, dobro izvežban zbor ter da je prvi na Primorskem pel v cerkvi v staroslovanskem jeziku. Omenil je tudi, da je zbor iz Ricmanj nastopal v raznih krajih ter razvijal svojo dejavnost dokler je ni prekinila prva svetov-

na vojna. Po prvi svetovni vojni je mnogo obetajočo dejavnost »Slavec« onemogočil fašizem. Že leta 1923 so fašisti zažgali knjižnico, čitalnico in arhiv, ob neki priliki so vdrli tudi v cerkev in razgnali pevce, leta 1926 pa so prepovedali miklavževanje in nato razpustili društvo. Jeseni 1943 je pevski zbor zopet zaživel, takoj po osvoboditvi pa je vsestransko obnovil svojo dejavnost.

Na nedeljski prireditvi je spregovoril tudi nekdanji zborovodja »Slavec«, danes operni dirigent dr. Danilo Svava. Čestital je društvu k lepemu jubileju.

Spregovoril je tudi tajnik Slovenske prosvetne zveze Edvin Švab. Ta je med drugim poudaril, da se bo slovenska narodna skupnost ohranila le če bodo Slovenci zavestno gojili slovensko besedo, pošiljali svoje otroke v slovenske šole in če bodo razvijali slovensko prosvetno dejavnost.

Tajnik Slovensko hrvaške ljudske prosvete Mirko Kapelj je naj-

prej čestital društvu ter poudaril važnost takih proslav nato pa se je dotaknil številnih sedanjih pereh vprašanj. Med drugim je dejal: »Zal, današnji jubilej prosvetnega društva »Slavec« je skaljen zaradi sobotnih dogodkov v Trstu. Po vsem tem, kar se je dogodilo, je nemogoče tudi na takem slavlju, kot je današnje, iti nemo mimo, saj so slovenska prosvetna društva sestavljena iz delovnih ljudi. Ti so danes silno zaskrbljeni zaradi nastalega položaja. Če ne bodo imeli dela ne bodo mogli še naprej razvijati svoje dejavnosti v prosvetnih društvih. Na razne obljube se ni moč zanešati. Marsikaj nam je bilo že obljubljeno, toda obljube niso bile izpolnjene. Republiška ustava, mednarodni dogovori, posebni statut pa tudi razni sporazumi med vladajočimi strankami govore o pravicah slovenske narodne skupnosti, toda pravice Slovencev niso spoštovane in razni birokrati nemoteno delajo proti Slovincem. Položaj, v katerem se nahajajo slovenske šole, kljub temu, da so urejene s posebnim zakonom, zelo jasno govori. Dvojezičnost se ne izvaja, Slovenci morajo še vedno trpeti ponižanje, ki ga je vsilil fašizem s tem, da je popačil slovenske priimke in imena krajev itd.«

Govornik se je spomnil tudi delavcev, ki so bili aretirani v soboto v Trstu, med katerimi sta tudi dva člana pevskega zbora iz Trebč. Aretiranih je s proslave poslal topel pozdrav, ki ga je številno občinstvo odobrilo z dolгим aplavzom.

Ob zaključku prireditve se je v imenu društva tov. Emil Komar zahvalil vsem, ki so kakor pomagali pri pripravi na proslavo pevcem, godbenikom in govornikom.

Ob priliki nedeljske proslave je prosvetno društvo »Slavec« izdalo priložnostno brošuro z opisom življenja in dejavnosti prosvetnega društva in s številnimi slikami. Brošuro, v kateri je objavljen tudi sestavek Ernesta Svare, bivšega zborovodje »Slavec«, je s sodelovanjem Zdenka Hrvatiča in Borisa Zafrana iz Ricmanj ter Zore Košutove iz Trsta uredil Mirko Kapelj.

Tudi »Delo« čestita prosvetnemu društvu »Slavec« k visokemu jubileju ter mu želi, da bi tudi v bodoče nadaljevalo svetle tradicije!



Pevski zbor »Slavec«. Vodi ga Vlado Svava

oo

Levi center ni niti pristopil k reševanju vprašanja dvojezičnosti

Pisali smo že o zadevi lepaka, ki ga je tržaška občinska uprava dala nalepiti v okoliških vaseh. Namesto v slovenščini je bil lepak pisan v spakedrani hrvaščini. Na pritisk slovenske javnosti in po intervenciji poslanke Marije Bernetič, je občinska uprava dala prekriati omenjeni lepak z novim slovenskim besedilom.

Občinska uprava, ki jo vodi Franžil in v kateri sodeluje tudi slovenski socialist Hreščak misli, da si je tako umila roke. Pa ni tako. Prav ta primer kaže, kako tisti, ki so danes na čelu te uprave pojmujejo in spoštujejo pravice slovenske narodne skupnosti.

Ta primer med drugim potrjuje, da se ne izvajajo niti tista bedna zagotovila, ki so jih stranke levega centra dale ob reorganizaciji sedanje občinske uprave.

Kot je znano je bila med drugim predvidena tudi ustanovitev posebnega urada za prevajanje. Po tolikem času pa se je izkazalo, da urad ni še ustanovljen. Kajti če bi bil omenjeni urad ustanovljen, ne bi moglo priti do tako kričnega pri-

mera kot je bil primer prej omenjenega razglasa.

To je še en dokaz, da stranke levega centra nočejo pristopiti h konkretnemu reševanju vprašanj, ki se tičejo Slovencev.

Mi smo že od vsega začetka trdili, da se na način, kot si ga zamišljajo prvaki strank levega centra, ne spoštujejo pravice pripadnikov slovenske narodne skupnosti. Trdili smo, da se vprašanja Slovencev ne rešujejo s prevajalnim uradom. In pri teh trditvah vztrajamo tudi danes.

Zahtevali smo in zahtevamo tudi danes, da se mora uvesti dvojezičnost. Slovenskim občanom mora biti dana možnost, da bodo v stikih s predstavniki občinske uprave in v občinskih uradih lahko občevali v slovenskem jeziku.

Če bi imeli prvaki strank levega centra kaj razumevanja za pravice Slovencev, bi sprejeli zahtevo, naj se na partizanski grobnici na tržaškem pokopališču postavi dvojezičen napis. Toda proti temu napisu se postavljajo tako skrajni desničarski šovinisti kot takojimenovani »demokratični« prvaki levega centra.

Slovensko gledališče Kulturni dom v Trstu

M. Gorki: "NA DNU"

drama v štirih dejanjih

Prevod: PAVEL GOLIA
Scena: NIKO MATUL
Kostumi: ANJA DOLENČEVA
Glasbena oprema:
MARJAN VODOPIVEC
Režija: JOŽE BABIC
V soboto 15. oktobra ob 21. uri
(Abonma prva ponovitev in invalidski)

V nedeljo 16. oktobra ob 16. uri
(Abonma nedeljski popoldanski in okoliški)

V soboto 22. oktobra ob 21. uri
(Sindikalni abonma)

V nedeljo 23. oktobra ob 16. uri

(Izven abonmaja)

in v sredo 26. oktobra ob 20. uri

(Studentski abonma)

Prodaja vstopnic za vse predstave eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma.

